

Педагогічний такт і педагогічна культура

Чертов Владислав Ігорович, викладач кафедри педагогіки, психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО

« Університет менеджменту освіти»

***Анотація.** Теоретичний аналіз сутності досліджуваного поняття, слід назвати основні підходи науковців до даної проблематики. У статті розглядаються педагогічний такт викладача, встановлювати з слухачами діловий та емоційний контакт. Зазначається, що педагогічний такт – це стиль роботи та спілкування з слухачами, це все є частиною педагогічної культури та педагогічної майстерності.*

***Abstract.** Theoretical analysis of the essence of the studied concept, the main approaches of scientists to this issue should be named. The article examines the teacher's pedagogical tact, establishing business and emotional contact with students. It is noted that pedagogical tact is a style of work and communication with students, all this is part of pedagogical culture and pedagogical skill.*

***Ключові слова:** педагогічний такт, стиль спілкування, чуйність, педагог, самореалізація.*

***Key words:** pedagogical tact, communication style, sensitivity, teacher, self-realization.*

Вступ. Складовою частиною сучасного освітнього процесу стає особистісно-орієнтована взаємодія викладача із здобувачами освіти (слухачами), що передбачає допомогу вихованцеві в усвідомленні себе особистістю, виявленні і розкритті своїх можливостей, становленні самосвідомості, самореалізації і самоствердженні. У сучасній вітчизняній системі освіти досить велика увага приділяється психології та етиці педагогічного спілкування. Сьогодні ці проблеми як ніколи актуальні. Проблема культури спілкування вважається однією з найгостріших, як загалом у суспільстві, так і в сучасному закладі освіти. Метою дослідження є аналіз поняття «педагогічний такт» в його сучасній інтерпретації [2].

У кожній професії є щось характерне, що відрізняє її від інших професій і такою особливістю для викладача є педагогічний такт, як складова педагогічної культури. Він є набутою якістю на основі знань психолого-педагогічної теорії та практичного досвіду викладача.

Виклад основного матеріалу. Аналізуючи сутність досліджуваного поняття, слід назвати основні підходи науковців до даної проблематики. Так, у працях П.Ф. Каптерєва педагогічний такт розглядається вищим проявом такту (психологічного) в спілкуванні з слухачем. Він проявляється не тільки у впливі викладача на студентів, але й в умінні висувати розумні вимоги до їх поведінки, проявляти чуйність, уважність до їх психічного стану, надавати довіру до них, враховувати їх індивідуальні здібності [1]. Для тактовної людини, говорив Н.А. Добролюбов, характерно в усьому діяти так, щоб людям нести добро і радість, нікому з них не зробити неприємності. А.С. Макаренко підкреслював, що тактовна людина делікатна, обережна, уважна, яка ні легковажним вчинком, ні недоречним словом не образить нікого.

Ю.Є. Захарченко пропонує розглядати педагогічну культуру як частину соціальної практики у сфері взаємовідносин поколінь в діяльності викладача. Л.В. Бенін вважає, що педагогічна культура є складною соціальною характеристикою педагога, що відображає його педагогічну позицію. Отже, педагогічну культуру слід розглядати з позиції різноманітності методологічних підходів до аналізу міждисциплінарного концепту, що є в основі вчення і викладання.

Педагогічний такт проявляється в умінні викладача встановлювати з слухачами діловий та емоційний контакт з мінімальною витратою фізичних і духовних сил, що вимагає вміння регулювати свої дії і вчинки, надавати їм відповідну тональність. Головною ознакою педагогічного такту є його приналежність до моральної культури особистості викладача. Такт відноситься до моральних регуляторів педагогічного процесу і ґрунтується на морально-психологічних якостях викладача. Характерною рисою тактовної людини є життєрадісність, яка вселяє в учнів бадьорість, впевненість в своїх силах [3].

Таким чином, педагогічний такт – це почуття міри в поведінці і діях викладача, що включає в себе високу гуманність, повагу гідності слухача, справедливість, витримку і самовладання у відносинах з дітьми, батьками, колегами по праці.

Висновки. Педагогічний такт – це не окремі штрихи поведінки викладача, а стиль його роботи, стиль його спілкування з слухачами, частина педагогічної культури, педагогічної майстерності. Він має глибокий внутрішній зміст і різні зовнішні прояви. Педагогічний такт є обов'язковою умовою реалізації принципів гуманізму в освітньому процесі і спілкуванні викладача. При бажанні і прагненні кожен педагог може стати тактовним, оскільки, як ми вже відзначали вище, педагогічний такт – не вроджена, а придбана якість особистості. Основними елементами педагогічного такту і культури є: вимогливість і поважність до вихованця; вміння бачити і чути учня, співпереживати йому; діловий тон спілкування; уважність, чуйність педагога.

Література

1. Білоножко О. Технологія розвитку педагогічної культури вчителів ліцеїв у системі методичної роботи. *Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2022. № 37 (1). С. 42–46.
2. Гураль О. І. Професійні вміння педагога. Педагогічні науки: історія розвитку, сучасний стан та перспективи досліджень: Матеріали II науково-практ. конф., м. Полтава, 27–28 берез. 2020 р. Херсон, 2020. С. 12–15.
3. Філоненко О. В. Формування професійно-педагогічної культури майбутніх викладачів. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2022. № 206. С. 81–86.